

УДК: 811.112: 801.631.5:81'38

СИНТАКСИЧНІ ІНДИКАТОРИ ІМПЛІКАТІВ У ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ Р.М. РІЛЬКЕ

В.О. Остапченко (Харків)

У статті встановлюються синтаксичні індикатори імплікатів у поетичному дискурсі Р.М. Рільке. Імплікато́м є художній концепт, який, будучи імпліцитно вербалізованим у художньому тексті, актуалізується на основі мовних індикаторів та дискурсивного контексту. Синтаксичними індикаторами у поетичному дискурсі Р.М. Рільке є переноси, повтори, синтаксичний паралелізм, антитеза, хіазм, інверсія, приєднання, парантеза, звертання, еліпсис, риторичні питання. Вони створюють сильні позиції тексту та демонструють тісний зв'язок із іншими типами мовних індикаторів, насамперед, фонологічними і лексичними.

Ключові слова: дискурс, імплікат, Р.М. Рільке, сильна позиція тексту, синтаксичний індикатор, художній концепт.

Остапченко В.А. Синтаксические индикаторы имплицатов в поэтическом дискурсе Р.М. Рильке. В статье устанавливаются синтаксические индикаторы имплицатов в поэтическом дискурсе Р.М. Рильке. Имплицатом является художественный концепт, который, будучи имплицитно вербализованным в художественном тексте, актуализируется на основе языковых индикаторов и дискурсивного контекста. Синтаксическими индикаторами в поэтическом дискурсе Р.М. Рильке являются переносы, повторы, синтаксический параллелизм, антитеза, хиазм, инверсия, присоединение, парантеза, обращение, эллипсис, риторические вопросы. Они образуют сильные позиции текста и демонстрируют тесную связь с другими типами языковых индикаторов, прежде всего, фонологическими и лексическими.

Ключевые слова: дискурс, имплицат, Р.М. Рильке, сильная позиция текста, синтаксический индикатор, художественный концепт.

Ostapchenko V.A. Syntactic indicating devices of implicats in the poetic discourse of R.M. Rilke. In this paper syntactic indicating devices of implicats in the poetic discourse of R.M. Rilke are outlined. Implicat is a fictional concept, which being implicitly expressed in the fiction text, is actualized based on language indicating devices and discursive context. The syntactic indicating devices in the poetic discourse of R.M. Rilke are: enjambement, repetition, syntactic parallelism, antithesis, chiasmus, inversion, apposition, parenthesis, address, ellipsis, rhetorical questions. They constitute strong text positions and demonstrate a close connection with other types of language indicating devices, first of all phonological and lexical ones.

Key words: discourse, fictional concept, implicat, R.M. Rilke, strong text position, syntactic indicating device.

До найважливіших наукових завдань сучасної лінгвістики належить дослідження поетичного дискурсу, який привертає увагу мовознавців своєю прив'язаністю до форми та особливостями вираження естетичної функції мови.

Поетичний дискурс Р.М. Рільке отримав достатнє освітлення у працях літературознавців – встановлено основні філософські мотиви його творчості, особливості імпресіоністської техніки вражень, основні характеристики його етики та естетики як представника поезії романтизму та модерну (див., наприклад: [7; 15; 16]). Актуальним завданням лінгвістики є виявлення характерних особливостей мовної картини світу

Р.М. Рільке, які знайшли відображення у його поетичному дискурсі. Інакше мовна картина світу письменника називається когнітивним стилем [4, с. 73], авторською картиною світу [17, с. 97], концептуарієм [6, с. 85], концептополем [11] або концептосферою [8, с. 17] автора. Вона структурується художніми текстовими концептами – одиницями індивідуальної свідомості, що вербалізуються у текстах письменника та активуються в свідомості читача на основі значень мовних одиниць, які формують у дискурсі певні смисли. У цій статті аналізуються синтаксичні одиниці, релевантні для формування мовної картини світу Р.М. Рільке.

Мета статті – встановити інвентар синтаксичних засобів, які є індикаторами імплікатів – імпліцитних текстових концептів, у поетичному дискурсі Р.М. Рільке. Об'єкт дослідження – фрагменти поетичного дискурсу Р.М. Рільке, у яких актуалізуються імплікати. Предмет дослідження становлять когнітивно-стилістичні характеристики синтаксичних засобів та їх роль у створенні імплікативного простору в поетичному дискурсі Р.М. Рільке.

Під поетичним дискурсом розуміємо мовленнєво-мисленнєвий простір, що створюється автором поетичного тексту та його читачем (інтерпретатором) через посередництво цього тексту. Поетичний дискурс ґрунтується на поетичній (естетичній) функції мови [2] і має провідною властивістю взаємодію автора й читача: «це взаємодія складових «автор – текст» та «читач – текст», в якому текст є ланкою, що з'єднує естетичну діяльність продуцента і реципієнта в гетерогенне ціле поетичного дискурсу» [10] (тут і далі – переклад іншомовних цитат мій, В.О.).

Поетичний дискурс включає поетичний текст і імплікативний простір – сукупність імпліцитних смислів як окремого поетичного тексту, так і усього поетичного дискурсу, «лінгвокогнітивний конструкт, що виявляється під час сприйняття та осмислення поетичного тексту» [12, с. 40]. Імплікативний простір поетичного дискурсу складають імплікатури – імпліцитні пропозиції, що активуються у свідомості читача [3], та імплікати, під якими розуміються текстові концепти, які вербалізуються імпліцитно [9, с. 9; 12, с. 32]).

Отже, художні концепти поетичного дискурсу Р.М. Рільке демонструють два типи актуалізації: експліцитну та імпліцитну. В першому випадку текстовий концепт є експлікатом, у другому – імплікатом, інакше кажучи, експлікати вербалізовані в художньому тексті в експліцитний спосіб, імплікати – в імпліцитний. Імплікат у когнітивній поетиці – компонент смислу, що прихований у художньому тексті та актуалізується на основі мовних індикаторів [12, с. 32]. Тож під імплікатом розуміємо художній концепт, який, будучи імпліцитно вербалізованим у художньому тексті, актуалізується на основі мовних індикаторів та дискурсивного контексту.

Слідом за А.М. Приходьком і О.В. Романенком, серед текстових концептів розрізняємо гіпер-або макроконцепти (концептокатегорії) і гіпоконцепти [11].

Провідні текстові концепти поетичного дискурсу Р.М. Рільке встановлено за допомогою кількісного і якісного аналізу його мовного наповнення. Кількісний аналіз дозволив виявити найчастотніші експлікати, якими виявились гіперконцепти DING, GOTT, WELT, MENSCH, LEBEN, TOD, ZEIT, RAUM, BEZUG, що належать до архетипів людської свідомості [4, с. 286], а також підпорядковані ним гіпоконцепти ENGEL, HIMMEL, LEERE, STADT, HAUS, NICHTS, FRAU, KIND, AUGEN, HAND, GESICHT, HERZ, MUND, DU, ICH, DUNKELHEIT, LICHT, BAUM, WIND, ERDE, STERN, MORGEN, ABEND, NACHT, ENDE, EINSAMKEIT, SEHNSUCHT, FREMDE, LIEBE, GEMÜT, STILLE, MUSIK. Якісний аналіз передбачає встановлення імплікатів, які активуються в свідомості читача на основі значень мовних одиниць і дискурсивних смислів. Установлено, що здебільшого імплікатами є гіперконцепти GOTT, MENSCH, ZEIT, BEZUG та гіпоконцепти FRAU, LIEBE, LEERE.

Мовні засоби різних рівнів (фонологічні, лексичні, морфологічні й синтаксичні), на ґрунті яких із залученням дискурсивного контексту актуалізуються імплікати, називаються індикаторами імплікатів.

Синтаксичні індикатори імплікатів маркують сильні позиції тексту, сприяючи у такий спосіб семантичному виділенню лексем, що їх наповнюють, що зумовлює актуалізацію релевантних смислів-асоціатів. Крім того, синтаксис є інгерентною складовою ритмічної організації вірша, адже основою віршованого мовлення визнана ритміко-синтаксична фігура [5, с. 29]. Тож синтаксичні індикатори постають взаємно пов'язаними з лексичними й фонологічними.

Різноманітність ритміко-синтаксичних фігур створюється у Р.М. Рільке завдяки переносам (*enjambement*). Перенос є відсутністю збігу фразового й ритмічного членування віршованого тексту, так званим «подоланням» синтаксисом смислового розподілу [13, с. 329]. Приміром, актуалізації імплікату готт сприяє перенос фрази після дієслів і дієприкметникових сполучень у комплексі з інверсією у вірші „Gebet“: *Nacht, stille Nacht, in die verwoben sind / ganz weiße Dinge, rote, bunte Dinge, / verstreute Farben, die erhoben sind / zu*

Einem Dunkel, Einer Stille, – bringe / doch mich auch in Beziehung zu dem Vielen, / das du erwirbst und überredest. Spielen / denn meine Sinne noch zu sehr mit Licht?

Тут і у наступному прикладі лексеми, що описуються у сильній позиції тексту, римуються: *Ich bin ein Waise. Nie / hat jemand um meinetwillen / die Geschichten berichtet, die / die Kinder bestärken und stillen.* Спостерігаємо актуалізацію поряд із імплікатом GOTT імплікату ZEIT.

Імплікат LIEBE актуалізується на ґрунті сильної позиції лексеми *gleiten* сумісно з метафорою у вірші „Die Liebende“: *Ja ich sehne mich nach dir. Ich gleite / mich verlierend selbst mir aus der Hand <...>.* Для Р.М. Рільке типовим є розрив сполучення прийменника й іншої частини мови, що підсилює чуттєвість вірша і актуалізує імплікат LIEBE: *Seit ich, mein Glück, dich kenne, / du süßes Liebchen mein, / vom ersten Augenblicke / an wars ja doch schon dein; Einmal wenn ich dich verlier, / wirst du schlafen können, ohne / dass ich wie eine Lindenkronen / mich verflüstre über dir?*

Зв'язок синтаксису з лексикою демонструють і лексико-синтаксичні повтори. Наприклад, актуалізації імплікату BEZUG сприяють контактний і дистантний повтори: *Niemals bin ich allein. / Viele, die vor mir lebten / und fort von mir strebten, / webten, / webten / an meinem Sein.* Характерність цього концепту для Р.М. Рільке підкреслюють літературознавці: «Сухе абстрактне поняття зухвало уводиться в сферу височайшої лірики – але, підкріплене <...> поетичним досвідом, воно само отримує піднесений смисл: не просто «відношення», або «зв'язок», або «взаємний зв'язок», а, мабуть, «співпричетність», «дотичність»?» [7, с. 18].

Анафора сполучника *und* і кільцевий повтор обмежувального підрядного речення сприяють актуалізації імплікату GOTT у вірші „Eingang“: *Wer du auch seist: am Abend tritt hinaus / aus deiner Stube, drin du alles weißt; / als letztes vor der Ferne liegt dein Haus: / wer du auch seist. / <...> / Und hast die Welt gemacht. Und sie ist groß, / und wie ein Wort, das noch im Schweigen reift. / Und wie dein Wille ihren Sinn begreift, / lassen sie deine Augen zärtlich los...*

Анафоричний повтор є індикатором імплікатів MENSCH і ZEIT у комплексі із займенником *du*: *Du*

bist wie jene Bildgestalten, / Die überm leeren Altarspind / Noch immer ihre Hände falten, / Noch immer alte Kränze halten, / Noch immer leise Wunder walten – / Wenn längst schon keine Wunder sind.

Такий різновид повтору, як симплока (видозмінений повтор), актуалізує імплікат ZEIT у взаємодії з лексемами *Tag, Abend, Traum, Sommer*: *Ich bin zu Hause zwischen Tag und Traum. / Dort wo die Kinder schläfern, heiß vom Hetzen, / <...> / Ich bin zu Hause zwischen Tag und Traum. Dort wo die Abendglocken klar verlangen / <...> / und alle Sommer, welche in ihr schweigen, / rühren sich wieder in den tausend Zweigen / und wachen wieder zwischen Tag und Traum.*

Синтаксичний паралелізм як поєднання двох і більше речень або їх частин шляхом строгої граматичної і семантичної відповідності їхньої структури є засобом експресивного синтаксису. У Р.М. Рільке він часто виконує композиційну функцію, актуалізуючи імплікати. Приміром, у вірші „Herbsttag“ паралельними є спонукальні конструкції як звертання до бога (імплікат GOTT): *Leg deinen Schatten auf die Sonnenuhren, / Herr: es ist Zeit. Der Sommer war sehr groß. / und auf den Fluren laß die Winde los. / Befiehl den letzten Früchten voll zu sein; / gib ihnen noch zwei südlichere Tage, / dränge sie zur Vollendung hin und jage / die letzte Süße in den schweren Wein.*

Частотним є паралельне використання підрядних речень, наприклад, сполучник *wer* з огляду на свою семантику активує в свідомості читача концепт MENSCH: *Wer jetzt kein Haus hat, baut sich keines mehr. / Wer jetzt allein ist, wird es lange bleiben, / wird wachen, lesen, lange Briefe schreiben <...>.*

У наступному фрагменті підрядні означальні сумісно з релевантними лексемами актуалізують імплікати FRAU і ZEIT: *Ich liebe vergessene Flurmadonnen, / die ratlos warten auf irgendwen, / und Mädchen, die an einsame Bronnen, / Blumen im Blondhaar, träumen gehn. / Und Kinder, die in die Sonne singen / und staunend groß zu den Sternen sehn, / und die Tage, wenn sie mir Lieder bringen, / und die Nächte, wenn sie in Blüten stehn.*

Імплікат BEZUG актуалізується на ґрунті фігур антитези і хіазму з огляду на зв'язок виражених у їх структурі концептів. У антитезі це протистав-

лені концепти, наприклад, *LEBEN* і *STERBEN*, *LAUT* і *LEISE*: *Ich ließ meinen Engel lange nicht los, / und er verarmte mir in den Armen / und wurde klein, und ich wurde groß / <...> / er lernte das Schweben, ich lernte das Leben, / und wir haben langsam einander erkannt...; Du sagtest leben laut und sterben leise / und wiederholtest immer wieder: Sein.* У хіазмі це може бути і протиставлення: *Ich fürchte mich so vor der Menschen Wort. / Sie sprechen alles so deutlich aus: / Und dieses heißt Hund und jenes heißt Haus, / und hier ist Beginn und das Ende ist dort,* і просто хрестоподібна зміна послідовності елементів без протиставлення: *Eine Stunde vom Rande des Tages, / und das Land ist zu allem bereit. / Was du sehnst, meine Seele, sag es: / Sei Heide und, Heide, sei weit. / Habe alte, alte Kurgane, / wachsend und kaum erkannt <...>*

Сильну позицію тексту створює і приєднання – додавання смислу до основного висловлення. Ефект живого мислення підсилює актуалізацію імплікатів, наприклад, *GOTT*: *Mit deinen Augen, welche müde kaum / von der verbrauchten Schwelle sich befreien, / hebst du ganz langsam einen schwarzen Baum / und stellst ihn vor den Himmel: schlank, allein. / Und hast die Welt gemacht. Und sie ist groß <...>; MENSCH*: *Dann ist die Sehnsucht Dir erwacht, / Stolz zu entfliehn den eitlen Schreibern, / Die plump, mit Händen, blöd und bleiern, / Auf Deiner Silberseele leiern / Das irre Lied, das sterblich macht. / Zu fliehn in eine blaue Nacht, / Drin alle Wipfel lauschend feiern, / Der Glieder Hymne zu entschleiern / Und scheu im Schooss von weissen Weihern / Zu finden ihre nackte Pracht.; LIEBE*: *Ohne dass ich hier wache und / Worte, beinah wie Augenlider, / auf deine Brüste, auf deine Glieder / niederlege, auf deinen Mund.*

Типовою для Р.М. Рільке є парантеза – слово, словосполучення або речення у складі іншого речення, не зв'язане з ним граматично. Вставні конструкції характеризують імплікат, наприклад, *FRAU*: *Ich liebe vergessene Flurmadonnen, / die ratlos warten auf irgendwen, / und Mädchen, die an einsame Bronnen, / Blumen im Blondhaar, träumen gehn.; GOTT*: *und du: du bist aus dem Nest gefallen, / bist ein junger Vogel mit gelben Krallen / und großen Augen und tust mir leid. / (Meine Hand ist dir viel zu breit.) Und ich heb mit dem Finger vom*

Quell einen Tropfen / und lausche, ob du ihn lechzend langst <...>; LIEBE: *Dann könnte ich in einem tausendfachen / Gedanken bis an deinen Rand dich denken / und dich besitzen (nur ein Lächeln lang), / um dich an alles Leben zu verschenken / wie einen Dank.; BEZUG*: *Und da weiß ich, dass nicht vergeht, / keine Geste und kein Gebet / (dazu sind die Dinge zu schwer) – / meine ganze Kindheit steht / immer um mich her.*

Різновидом вставних конструкцій вважається звертання, зокрема до коханої (*LIEBE*): *Seit ich, mein Glück, dich kenne, / du süßes Liebchen mein, / vom ersten Augenblicke / an wars ja doch schon dein. / O mögst du es behalten, / damit es stets so blieb – / es soll ja dir gehören, / nur, mein süßes Lieb! / Giebs nie mehr mir zurücke – / es schlägt dir ja in Treu – / und willst du's nicht mehr haben / Mein Schatz, dann brichs entzwei.; äi* *Áîâà (GOTT)*: *Leg deinen Schatten auf die Sonnenuhren, / Herr: es ist Zeit. Der Sommer war sehr groß. / und auf den Fluren laß die Winde los.; Du Williger, und deine Gnade kam / immer in alle ältesten Gebärden.; Ich liebe dich, du sanftestes Gesetz, / an dem wir reiften, da wir mit ihm rangen; / du großes Heimweh, das wir nicht bezwangen, / du Wald, aus dem wir nie hinausgegangen, / du Lied, das wir mit jedem Schweigen sangen, / du dunkles Netz, / darin sich flüchtend die Gefühle fangen.; Wie einen Ball / hätt ich dich in alle wogenden Freuden / hinein geschleudert, dass einer dich finge und deinem Fall / mit hohen Händen entgegenspringe, / du Ding der Dinge.*

Звертання автора до персоніфікованих речей актуалізує імплікат *BEZUG*, що підкреслює зв'язок автора з речами. Концепт *DING*, який формує так званій «вірш-річ» (*Ding-Gedicht*), є одним із специфічних концептів саме для дискурсу Р.М. Рільке: «Предмет – «герой» в *Ding-Gedichte* – не є чимось, що покоїться в собі, застиглим. <...> Предмет живе, як живе все суще на землі. Тому й стає у Рільке навіть неживий предмет у відомому розумінні аналогом такої невлвовимої, «непредметної» субстанції, як душа поета, душа людини взагалі» [7, с. 15]. Наприклад, таким предметом є собор: *Wir bauen an dir mit zitternden Händen, / und wir türmen Atom auf Atom. / Aber wer kann dich vollenden, / du Dom.*

Р.М. Рільке полюбляє і риторичні питання. Зазвичай, відповідь на питання виводиться із дискурсивного контексту – це імплікат *GOTT: Natur ist glücklich. Doch in uns begegnen / sich zuviel Kräfte, die sich wir bestreiten: / wer hat ein Frühjahr innen zu bereiten? / Wer weiß zu scheinen? Wer vermag zu regnen?; Wo kommt mir das plötzlich her? / Wer hat es mir zugetragen? / Für ihn weiß ich alles Sagen / und was man erzählt am Meer.; Auf welches Instrument sind wir gespannt? / Und welcher Spieler hat uns in der Hand? / O süßes Lied.*

У випадку імплікату *LIEBE* відповідь на риторичне питання міститься у ньому самому, це переосмислення пропозиції на зворотню [14], як у вірші „Liebeslied“: *Wie soll ich meine Seele halten, daß / sie nicht an deine rührt? Wie soll ich sie / hinheben über dich zu andern Dingen? / Ach gerne möcht ich sie bei irgendwas / Verlorenem im Dunkel unterbringen / an einer fremden stillen Stelle, die <...> (тобто Ich kann nicht meine Seele halten, Ich kann sie nicht hin heben).*

Синтаксичним індикатором імплікатів у поетичному дискурсі Р.М. Рільке є також еліпсис. За класифікацією Л.Р. Безуглої [1], для Р.М. Рільке типовим є конвенціональний, а саме мовний (синтаксичний) еліпсис, для якого характерний координативний зв'язок із ідентичною частиною усередині речення, наприклад, імплікат *ZEIT: Da neigt sich die Stunde und rührt mich an / mit klarem, metallenen Schlag: / mir zittern die Sinne. Ich fühle: ich kann – <den Tag fassen> / und ich fasse den plastischen Tag.; BEZUG: Nichts ist mir zu klein, und ich lieb es trotzdem / und mal es auf Goldgrund und <mal es> groß / und halte es hoch, und ich weiß nicht wem / löst es die Seele los...; LEERE: Da weiß kein Blühn vom Frühlingsstrahl. / Der Rasen schüchtert frühfrostfahl, / die Kreuze <sind> arm, die Hügel <sind> kahl, / und sacht und selten wächst die Zahl: / einmal.; LIEBE: ... jene Zeiten: O wie war ich Eines, / nichts was rief und nichts was mich verriet; / meine Stille war wie <Stille> eines Steines, / über den der Bach sein Murmeln zieht.*

Таким чином, встановлені синтаксичні індикатори імплікатів у поетичному дискурсі Р.М. Рільке – переноси, повтори, синтаксичний паралелізм, антитеза, хіазм, інверсія, приєднання, парантеза, звертання, еліпсис, риторичні питання – створю-

ють сильні позиції тексту та демонструють тісний зв'язок із іншими типами мовних індикаторів, насамперед, фонологічними і лексичними.

Перспективним є поглиблене дослідження виявлених синтаксичних засобів, а також інших індикаторів імплікатів у поетичному дискурсі Р.М. Рільке.

ЛІТЕРАТУРА

1. Безуглая Л.Р. К проблеме классификации эллипсиса (на материале немецкого языка) // Нова філологія. – 2005. – № 2 (22). – С. 10–16.
2. Безуглая Л.Р. Прагмапoeтика в когнитивном измерении / Л.Р. Безуглая / Вісник Київ. нац. лінгв. ун-ту. Серія «Філологія». – 2013. – Т. 16, № 2. – С. 20–27.
3. Безуглая Л.Р. Текстовый концепт *LEERE* в поэтическом дискурсе Р.М. Рильке / Л.Р. Безуглая, В.А. Остапченко // Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. – 2014. – № 1124. – С. 16–20.
4. Белехова Л.І. Образный простір американської поезії: лінгвокогнітивний аспект : дис. ... доктора філол. наук : 10.02.04 «Германські мови» / Л. І. Белехова. – Київ, 2002. – 461 с.
5. Брик О.М. Ритм и синтаксис (материалы к изучению стихотворной речи) / О.М. Брик // Новый ЛЕФ. – М. : Госиздат, 1927. – № 4. – С. 29.
6. Карасик В.И. Этноспецифические концепты / В.И. Карасик // Введение в когнитивную лингвистику. – Кемерово : Кузбассвузиздат, 2005. – С. 61–105.
7. Карельский А.В. О лирике Рильке / А.В. Карельский // Рильке Р. Лирика : сборник. – М. : Прогресс, 1981. – С. 5–38.
8. Маслова В.А. Когнитивная лингвистика / В.А. Маслова. – Минск : ТетраСистемс, 2004. – 256 с.
9. Молчанова Г.Г. Семантика художественного текста / Г.Г. Молчанова. – Ташкент : ФАН Уз. ССР, 1988. – 160 с.
10. Монгилова Н.В. Семантическое пространство поэтического дискурса : дисс. ... канд. філол. наук : 10.02.19 / Н.В. Монгилова. – Челябинск, 2004. – 168 с.
11. Приходько А.М. Концептосистемы: стабільність і плінність / А.М. Приходько, О.В. Романенко // Нова філологія. – Запоріжжя : ЗНУ, 2006. – Вип. 24. – С. 82–95.
12. Проценко О.О. Імплікативний простір американської поезії ХХ століття: лінгвокогнітивний аспект : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / О.О. Проценко. – Херсон, 2010. – 216 с.
13. Эйхенбаум Б.М. О поэзии / Б.М. Эйхенбаум. – Л. : Сов. писатель, 1969. – 551 с.
14. Bezugla L. Rhetorische Aussagen und Aufforderungen im deutschsprachigen dialogischen Diskurs / Lilia Bezugla // Text und Diskurs. – 2015. – No 8. – S. 197–211.
15. Engel M. (Hg.) Rilke-Handbuch: Leben – Werk – Wirkung /

Manfred Engel. – Stuttgart : Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 2004. – 570 S. 16. Hamburger K. Rilke in neuer Sicht / Käte Hamburger. – Stuttgart [et al.] : Kohlhammer, 1971. – 224 S. 17. Semino E.A Cognitive Stylistic Approach to Mind Style in Narrative Fiction / Elena Semino // Cognitive Stylistics: Language and Cognition in Text Analysis. – Amsterdam; Philadelphia : Benjamins. – 2002. – P. 95–122.

REFERENCES

Bezugla, L. (2015). Rhetorische Aussagen und Aufforderungen im deutschsprachigen dialogischen Diskurs. *Text und Diskurs*, 8, 197–211.

Bezuglaja, L.R. (2005). K probleme klassifikacii jellipsisa (na materiale nemeckogo jazyka) [To the ellipse classification problem (based on German)]. *Nova filologiya – New Philology*, 2(22), 10–16 (in Russian)

Bezuglaja, L.R. (2013). Pragmapojetika v kognitivnom izmerenii [Pragmapoetics in cognitive dimension]. *Visnyk Kyiv nats. linhv. un-tu. – Kyiv National Linguistic University Messenger*, 16(2), 20–27 (in Russian)

Bezuglaja, L.R., & Ostapchenko, V.A. (2014). Tekstovyj koncept LEERE v pojeticheskom diskurse R.M. Ril'ke [Text concept LEERE in R.M. Rilke's poetic discourse]. *Visnyk KhNU im. V.N. Karazina – V.N. Karazin Kharkiv National University Messenger*, 1124, 16–20 (in Russian)

Brik, O.M. (1927). Ritm i sintaksis (materialy k izucheniju stihotvornoj rechi) [Rhythm and syntax (materials for the study of poetic speech)]. *Novyj LEF. – New LEF*, 4, 23–29 (in Russian)

Byelyekhova, L.I. (2002). *Obraznyy prostir amerykans'koyi poeziyi: linhvokohnityvnyy aspekt : dys doktora filol. nauk [Imagery space of American poetry. Linguo-cognitive aspect. Dr. philol. sci. diss.]* Kyiv, 461 p. (in Ukrainian)

Engel, M. (Hg.). (2004). *Rilke-Handbuch: Leben – Werk – Wirkung*. Stuttgart: Wissenschaftliche Buchgesellschaft.

Hamburger, K. (1971). *Rilke in neuer Sicht*. Stuttgart [et al.]: Kohlhammer.

Jejhenbaum, B.M. (1969). *O poezii [About poetry]*. L.: Sov. pisatel' Publ.

Karasik, V.I. (2005). Jetnospecificheskie koncepty. [Ethnospecific concepts.]. In: V.I. Karasik (ed.). *Vvedenie v kognitivnuju lingvistiku. [Introduction to Cognitive Linguistics]*. Kemerovo : Kuzbassvuzizdat, 61–105.

Karel'skij, A.V. (1981). O lirike Ril'ke [About Rilke's lyrics]. In: A.V. Karel'skij (ed.). *Ril'ke R. Lirika [R. Rilke's Lyrics]*. M.: Progress, 5–38

Maslova, V.A. (2004). *Kognitivnaja lingvistika [Cognitive Linguistics]*. Minsk: TetraSistems.

Molchanova, G.G. (1988). *Semantika hudozhestvennogo teksta [Semantics of literary text]*. Tashkent: FAN Uz. SSR Publ.

Mongileva, N.V. (2004). *Semanticheskoe prostranstvo pojeticheskogo diskursa. Diss. kand. filol. Nauk [Semantic space of poetic discourse. Dr. philol. sci. diss.]*. Cheljabinsk. 168 p.

Prihod'ko, A.M. & Romanenko, O.V. (2006). Konceptosistemi: stabil'nist' i plinnist' [Conceptual system: stability and fluidity]. *Nova filologija. – New Philology*, 24, 82–95. (in Ukrainian)

Protsenko, O.O. (2010). *Implikatyvnyy prostir amerykans'koyi poeziyi XX stolittya: linhvokohnityvnyy aspekt. Dys. kand. filol. nauk [Implicative space of American poetry of the twentieth century. Dr. philol. sci. diss.]*. Kherson. 216 p.

Semino, E.A. (2002). Cognitive Stylistic Approach to Mind Style in Narrative Fiction. In: E. Semino & J. Culpeper (eds.). *Cognitive Stylistics: Language and Cognition in Text Analysis*. Amsterdam; Philadelphia: Benjamins. P. 95–122.